

Gödöllőről nézvést (sem volna meg az ország)

KÖNYVKRITIKA - KÖVETÉSI TÁVOLSÁG - LIX. évfolyam, 51-52. szám, 2015. december 18.

Zimándi Pius István: Egy év története naplójegyzetekben. 1944. március 19.-1945. március 17. (Té-nyek és tanúk) Magvető Könyvkiadó, Budapest, 2015. 580 oldal, 4490 Ft

Egy éve jelent meg újra Fenyő Miksa 1946-ban közreadott naplója, Az elsodort ország, amelyet a zsidó- s így emberellenes rendelkezések idején üldözött szerző a barátaí budapesti lakásaiban rejtőzködve írt - történetesen éppen abban az időszakban, amikor Zimándi Pius István, premontrei szerzetestanár és irodalomtörténész (többek között a Péterfy Jenő élete és kora című monográfia és A forradalom éve című 1956-os napló szerzője) a közeli Gödöllőn veti papírra mindazt, ami Magyarország 1944. március 19-i német megszállásával elkezdődött, pontosabban azt és úgy, amit és ahogyan ő ebből érzékelt. Merthogy naplóját legalább annyira tekinthetjük érzékeléstörténetnek, mint eseményrögzésnek. Hogy mely események és milyen súllyal kerülnek be a nyitott szellemű szerzetes érzékelési és értelmezési körébe. És mely események kapnak ott kisebb hangsúlyt. És mihez képest érzékeljük kisebbnek a kisebbet. Nem mindegy ugyanis, hogy honnan, milyen közelségből (vagy távolságból), milyen természetes elfogultságokkal és óhatatlan vakfoltokkal látjuk a nyilas diktatúrához vezető időszakot (meg persze a nyilas diktatúrához vezető időszakhoz vezető időszakot), és hogy ebből következően milyen szemléleti-kulturális formák, sémák vagy ideológiák állnak rendelkezésünkre a leíráshoz és értelmezéshez, és legfőképpen hogy képesek vagyunk-e azokra rákérdezni, azokat újragondolni, netán megkérdőjelezni az adott történések kényszerű tanújaként.